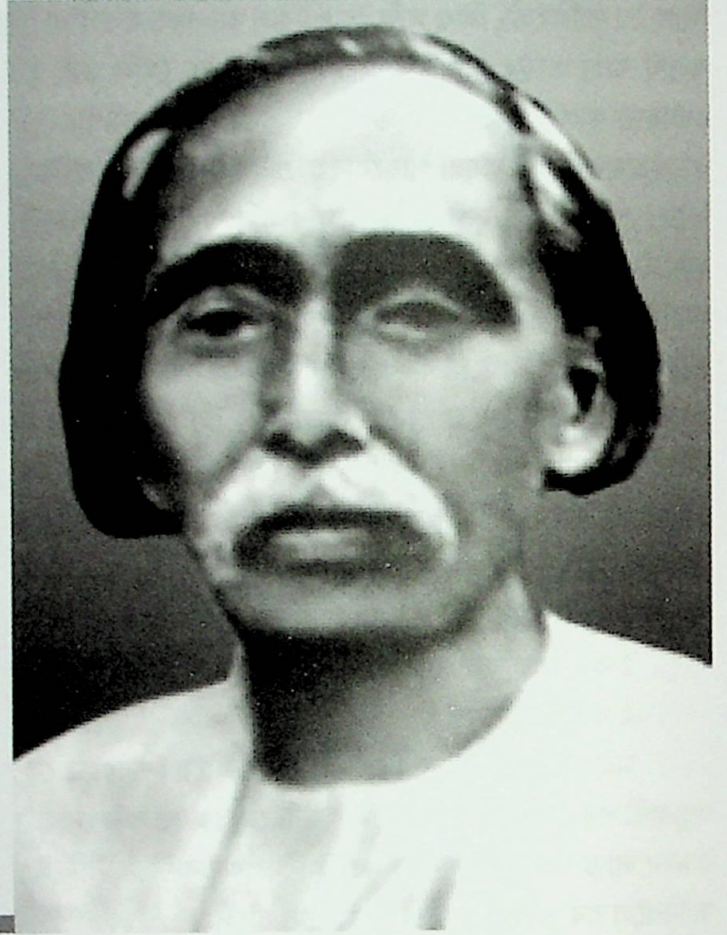

অতিথিৰ শিতান ■ ■ ■

পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ গদ্যৰীতি

ড° প্ৰফুল্ল কুমাৰ নাথ

আধুনিক অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ বিকাশত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ দৰেই পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱায়ো বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁৰ দ্বাৰা ৰচিত গদ্য সাহিত্যক প্ৰধানকৈ ছটা ভাগত বিভক্ত কৰিব পাৰি—

- (ক) উপন্যাস সাহিত্য
- (খ) নাট্য সাহিত্য
- (গ) তত্ত্বমূলক আৰু দাৰ্শনিক ভাবসমপন্ন সাহিত্য
- (ঘ) প্ৰবন্ধ সাহিত্য, আত্মজীৱনী
- (ঙ) নিৰ্বাচিত সম্পাদকীয় আৰু ভাষণ, আৰু
- (চ) পঢ়াশলীয়া পাঠ্যপুথি ইত্যাদি।

প্ৰকাশভংগীৰ আধাৰত সাধাৰণতে গদ্যক দুই ভাগত বিভক্ত কৰিব পাৰি— (ক) নিৰাভৰণ বা উকা (plain) আৰু (খ) অলংকৃত (ornate)। পাশ্চাত্যৰ সমালোচক লুকাচ আৰু হাৰবাৰ্ট ৰীডে ৰচনাৰীতি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিবলৈ যাওঁতে ধ্বনি প্ৰয়োগৰ দিশটোৰ প্ৰতি বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে :

‘In prose the primary function of the sound of the isolated word is its expressiveness. It must mean the thing it stands for not only in the

পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ গদ্যত নিৰাভৰণ আৰু অলংকৃত উভয়বিধ গদ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। তেওঁৰ উপন্যাসৰ গদ্য, আত্মজীৱনী আৰু বিভিন্ন ভাষণসমূহৰ লগতে বিভিন্ন কাকত আলোচনীৰ সম্পাদকীয়সমূহৰ ভাষা সৰল আৰু নিৰাভৰণ গদ্যৰ নিদৰ্শন।

নিভাঁজ অসমীয়া শব্দৰ যথাযথ প্ৰয়োগে
তেওঁৰ গদ্যৰ আন এটি মনকৰিবলগীয়া
বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ দ্বাৰা ৰচিত গ্ৰন্থসমূহত
যুক্ত বৰ্ণৰ যথাযথ প্ৰয়োগে গদ্য সাহিত্যৰ
সৌৰভ বৃদ্ধি কৰিছে। তেওঁৰ ৰচনাত
ঘৰুৱা শব্দৰ প্ৰয়োগ অধিক। উদাহৰণ
স্বৰূপে ধৰ্মফৰাই, কাওঁবাওঁকৈ হামকুৰি
খাই, লবদৰাই, লঠামুৰা, চপ্চপীয়া আদিৰ
উল্লেখ কৰিব পাৰি।

logical sense of accurately corresponding to the intention of the writer but also in the visual sense of conjuring up a reflection of the thing in its complest reality?"

পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ গদ্যত নিৰাভৰণ আৰু অলংকৃত উভয়বিধ গদ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। তেওঁৰ উপন্যাসৰ গদ্য, আত্মজীৱনী আৰু বিভিন্ন ভাষণসমূহৰ লগতে বিভিন্ন কাকত আলোচনীৰ সম্পাদকীয়সমূহৰ ভাষা সৰল আৰু নিৰাভৰণ গদ্যৰ নিদৰ্শন। আনহাতে, 'শ্ৰীকৃষ্ণ' আৰু 'গীতাসাৰ' গদ্য প্ৰধানতঃ অলংকৃত গদ্যৰ নিদৰ্শন। অৱশ্যে উপন্যাস আৰু আত্মজীৱনীৰ মাজতো ঠায়ে ঠায়ে অলংকৃত গদ্যৰ নিদৰ্শন ফুটি উঠিছে।

পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ গদ্য সহজ সৰল আৰু নিভাঁজ অসমীয়া শব্দাৱলীৰে পৰিপূৰ্ণ। তলত দুটিমান নিদৰ্শন দাঙি ধৰা হ'ল :

(ক) 'মোৰ নাম ভানুমতী। মই দেউতাৰ বহু সাধনাৰ ফল, একেটি ৰত্ন। মোৰ জীৱনৰ আদিচোৱাৰ কথা একোকে মনত নপৰে। যি অলপ-অচলপ কব পাৰো, সি কেৱল এনাই দেউতাৰ মুখৰ পৰা শুনা কথাহে। মোৰ দেউতাৰ চাৰিগৰাকী ভাই-ককাই। দেউতা সবাতোকৈ সৰু।'

(খ) কহিমা হাইস্কুল নামত মাথোন হাইস্কুল। ইয়াৰ পোন প্ৰথম হেডমাষ্টাৰ আছিল সুপ্ৰখ্যাত অসমীয়া সাহিত্যিক লক্ষ্মীদেৱ বৰা, বি.এ.। তেখেতে পাতি থৈ অহা মতেই তাত ডেৰ কুৰি মান বৰণীয়া ..... সৈতে তলৰ শ্ৰেণী কেইটামান মাথোন পতা হৈছিল। নিচেই তলৰ কেইটা শ্ৰেণীত নগা, কছাৰী, গৰ্খালি

আৰু দেহোৱালী ছাত্ৰৰ সংখ্যাই সৰহ, মাজে মাজে দুই চাইটিমান অসমীয়া আৰু বঙ্গালী ছাত্ৰৰে সৈতে ওপৰৰ দুটামান শ্ৰেণী (তেতিয়া ৫ম আৰু ৪র্থ) পতা হৈছিল।'

তেওঁৰ বৰ্ণনা কেতিয়াবা সাহিত্যিক অনুভূতিৰে সিক্ত হৈ সংগীতধৰ্মী ৰূপ লাভ কৰিছে। পৰিবেশ পৰিস্থিতিৰ চাক্ষুস বৰ্ণনা আৰু চিত্ৰময়ী ভাষা তেওঁৰ গদ্য ৰচনাৰ মনকৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য।

তেওঁৰ উপন্যাসৰ বৰ্ণনাৰীতি অতি মনোমোহা, কাব্যিকতাৰে পৰিপূৰ্ণ আৰু ৰোমাঞ্চধৰ্মী। 'লাহৰী' উপন্যাসত এনে বৰ্ণনাইশৈলীৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়;

"অহঃ লাহৰীয়ে যেতিয়া আবেলি বেলিকা অকলশৰে ফুলনিত সোমাই ইপাহি-সিপাহীকৈ ফুলৰ গোন্ধ লৈ ফুলনিৰ মাজে মাজে ফুৰে, তেতিয়াই ফুলনিৰ কেনে বিতোপন শোভা ধৰে। একেথৰে চাই থাকিলে এনেহেন লাগে যেন কোনোবা দেৱকন্যাহে পৃথিৱীলৈ নামি আহি সেইদৰে ইপাহী-সিপাহীকৈ ফুলবিলাক চুমি ফুৰিছেহি।"

গোহাঞিবৰুৱাৰ বিভিন্ন আলোচনীত প্ৰকাশিত সম্পাদকীয় সমূহৰ লগতে আত্মজীৱনী 'মোৰ সোঁৱৰণী' আৰু অন্যান্য ৰচনাত আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ এক নিটোল ৰূপ পৰিলক্ষিত হয়। গোহাঞিবৰুৱাৰ ৰচনা শৈলী সম্পৰ্কে বিশিষ্ট ভাষাবিদ ড° সত্যেন্দ্ৰ নাৰায়ণ গোস্বামীয়ে মতপ্ৰকাশ কৰিছে যে— 'তেওঁৰ ভাষাৰ বিশেষ আকৰ্ষণীয় গুণটো হ'ল সংস্কৃত তৎসম শব্দৰ প্ৰয়োগ আৰু প্ৰচুৰ সংখ্যক তদ্ভৱ ঘৰুৱা শব্দৰ প্ৰয়োগ।' উদাহৰণ স্বৰূপে তলৰ নিদৰ্শনাটীয়েই যথেষ্ট—

'চৰিত্ৰ-বল মানৱ-জীৱনৰ ধৰণী স্বৰূপ।

এই বলে নিৰাশ্ৰয়ক আশ্ৰয় দিয়ে।

দৰিদ্ৰক অন্ন দিয়ে। তাপিতক শান্তি দিয়ে,

নিৰ্গুণক গুণ দিয়ে, নিধনীক ধন দিয়ে,

বিপন্নক নিৰাপদে ৰক্ষা কৰে। মানুহে যে

উত্থান-পতনত আৰিয়া পৰিৰ পৰা মূৰ

উলিয়াই ক্ৰমাত উন্নতিৰ জখলাত উধাব

পাৰিছে, উচ্চতৰ স্বাধীন অৱস্থাৰ মান-

মৰ্যাদা লাভ কৰিছে, নিজৰ বংশ-গৌৰৱ

উজ্জ্বলতৰ জেউতিৰে জিলিকাব পাৰিছে,

জাতীয় উন্নতিৰ সোঁত ..... কৰাইছে। এই

চৰিত্ৰ বলেই তাৰ মূল শান্তি জীৱন যুদ্ধত

জয় লাভ কৰি সংসাৰত সুখেৰে তৰিবলৈ

চৰিত্ৰ-বল আমাৰ শক্তি।'

গোহাঞিবৰুৱাৰ ৰচনাত আবেগপ্ৰধান, কল্পনাপ্ৰধান আৰু বিৱৰণমূলক প্ৰভৃতি বিবিধ গদ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। ১৯১৭ চনত শিৱসাগৰত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনত সভাপতিৰ অভিভাষণত তেওঁৰ আবেগপ্ৰধান গদ্যৰ নিদৰ্শন ফুটি উঠিছে।

‘আহক ডেকা আৰু সমনীয়া লগৰীয়াসকল। উৎসাহেৰে আগবাঢ়োহক। প্ৰতিভা আৰু অধ্যৱসায়ক যথা বাটে-বাটে লগাওঁহঁক সাহিত্যিক সকলো বিভাগৰ গ্ৰন্থৰে সৈতে অসমীয়া সাহিত্যভঁৰাল পৰিপূৰ কৰিবলৈ সংকল্প কৰি দিহাদিহি কাৰ্যক্ষেত্ৰলৈ ওলাওঁহঁক। ফলত নিশ্চয় মহৎ উদ্দেশ্য সিদ্ধি হ’ব আমাৰ দৰে সুগঠিত হ’ব, আমাৰ জাতীয় জীৱন আকৌ আগৰ দৰে তেজীয়ান হৈ জিলিকিব।’

নিভাঁজ অসমীয়া শব্দৰ যথায়থ প্ৰয়োগো তেওঁৰ গদ্যৰ আন এটি মনকৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ দ্বাৰা ৰচিত গ্ৰন্থসমূহত যুক্ত বৰ্ণৰ যথায়থ প্ৰয়োগে গদ্য সাহিত্যৰ সৌৰভ বৃদ্ধি কৰিছে। তেওঁৰ ৰচনাত ঘৰুৱা শব্দৰ প্ৰয়োগ অধিক। উদাহৰণ স্বৰূপে ধৰফৰাই, কাওঁবাওঁকৈ হামকুৰি খাই, লৰদৰাই, লঠামূৰা, চপ্চপীয়া আদিৰ উল্লেখ কৰিব পাৰি। শ্ৰুতিমধুৰতা তেওঁৰ গদ্যৰ আন এটা মনকৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ বক্তব্য সৰল আৰু পোনপটীয়া। এনে বৈশিষ্ট্য তেওঁৰ প্ৰায়বোৰ ৰচনাতে লক্ষ্য কৰা যায় :

‘হাবিত মানুহবিলাকে পেটৰ ভোকত কলমলাই ফুৰিছে।’

‘ডেকাজন ৰ’দত পকি পকা ঠেকেৰাটিৰ দৰে হৈ আছে।’

‘দেউতাক দেখা মাত্ৰকে চিনিলোঁ, সেয়ে মোৰ

চেনেহৰ

ভঁৰাল দেউতা বুলি মই তেতিয়াও চিনিলোঁ।’

‘বৰ্ণনাটিক যিমানবাৰ তেওঁ চুমা দিয়ে সিমানবাৰ কমলৰ ভাবেৰে লাহৰীৰ অন্তৰ ভৰপূৰ হয়।’ ইত্যাদি।

এগৰাকী সুদক্ষ ভাষাৰ কাৰিকৰ হিচাপে পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ কথাশৈলীত স্বকীয় বৈশিষ্ট্য ফুটি উঠিছে পৰিপাটি ভাব আৰু ভাষাৰ মাজেদি সাহিত্যৰ সৌন্দৰ্য্য সৃষ্টিৰ দক্ষতাত। ঠাইবিশেষে তেওঁৰ গদ্যই কাব্যিক সৌন্দৰ্য্যৰে মণ্ডিত হৈ অপূৰ্ব বসানুভূতিৰ সঞ্চাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

অসমীয়া গদ্যৰ পৈণত আৰু মনোৰম শৈলীৰ নিদৰ্শন হিচাপে তেওঁৰ ‘শ্ৰীকৃষ্ণ’ আৰু ‘গীতাসাৰ’ (অনুবাদ) গ্ৰন্থৰ শ্ৰেষ্ঠ কথাশৈলীৰ আদৰ সদায়েই থাকিব। তিনিটা খণ্ডত বিভক্ত শ্ৰীকৃষ্ণ

গ্ৰন্থ দৰাচলতে পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ শ্ৰেষ্ঠ কীর্তিস্তম্ভ। গ্ৰন্থখনিত তৎসম শব্দৰ প্ৰাধান্য থাকিলেও, অসমীয়া গদ্যৰ এটি বিশিষ্ট্য ৰূপ ইয়াত বিদ্যমান। গ্ৰন্থখনিত বিশ্লেষণাত্মক গদ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়।

‘শ্ৰীকৃষ্ণ’ গোহাঞিবৰুৱাৰ শেষ বয়সৰ ৰচনা। গ্ৰন্থখনিত লেখকৰ সাহিত্যিক ব্যক্তিত্বৰো প্ৰতিফলন ঘটিছে। গ্ৰন্থখনিৰ প্ৰসঙ্গত তেওঁ নিজেই ‘মোৰ সোঁৱৰণী’ত উল্লেখ কৰিছে—

‘ৰাম-কৃষ্ণখ্যান মোৰ আজন্ম শ্ৰুতি-স্মৃতি। আধ্যাত্মিক অনুভূতি মোৰ অন্তৰত উদ্ৰেক হোৱাৰ লগে লগে ‘ৰামচৰিত’ আৰু ‘কৃষ্ণচৰিত’ এই দুই অৱতাৰী চৰিত্ৰ বিষয়ক কথন-মথন মোৰ শ্ৰুতি আৰু স্মৃতি গোচৰ হয়।’^৮

গোহাঞিবৰুৱাই ‘শ্ৰীকৃষ্ণ’ গ্ৰন্থ ৰচনা কৰোঁতে বঙ্গীয় সাহিত্যিক বঙ্কিম চন্দ্ৰ চট্টোপাধ্যায়ৰ ‘শ্ৰীকৃষ্ণ চৰিত্ৰ’ক আৰ্হিহিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল। পৰমপুৰুষ শ্ৰীকৃষ্ণক মানৱ চৰিত্ৰ হিচাপে বুৰঞ্জীৰ ভেটিত প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবৰ বাবে তেওঁ কেইবাবছৰো ধৰি ভাৰতীয় প্ৰাদেশিক ভাষাত ৰচিত বিভিন্ন তত্ত্বগধুৰ গ্ৰন্থসমূহ অধ্যয়ন কৰিবলগীয়া হৈছিল। ভাব-ভাষাৰ সহজ আৰু সৰল প্ৰকাশ ‘শ্ৰীকৃষ্ণ’ৰ গদ্যৰ প্ৰধান বিশেষত্ব। সৰল আৰু পৰিচিত ঘৰুৱা কথনভংগীয়ে শ্ৰীকৃষ্ণ গ্ৰন্থৰ শ্ৰুতি-মধুৰতা বৃদ্ধিত সহায় কৰিছে।

“লৰি ফুৰিব পৰাটি হোৱাত এইখিনিতে কৃষ্ণ, সেইখিনিতে কৃষ্ণ, সৌখিনিতে গৈ কৃষ্ণ, একে ঠাইতে এখন্তেকলৈকো কৃষ্ণক লোৱা টান হ’ল। চঞ্চল, চপলাৰ দৰে চঞ্চল কৃষ্ণ থিতাতে ওলায়, থিতাতে লুকায়। ‘ধৰ ধৰ কলীয়া কলৈ পলায়’ বুলি গোপিনীসকলে চাপৰি ধৰে। কৃষ্ণই উফৰি উফৰি লৰিবলৈ ধৰে।”^৯

গতিশীলতা তেওঁৰ গদ্যৰ আন এটি মন কৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য। বৰ্ণনাত্মক ভংগীৰে তেওঁ অতি সংলগ্নভাৱে বক্তব্য বিষয় উপস্থাপনৰ প্ৰয়াস কৰিছে :

“আই। তুমি মোৰ কুল বোৱাৰী, তুমি পাণ্ডৱৰ গৃহলক্ষ্মী, কৌৰৱৰ গৌৰৱমণি, তোমাক মোৰ অবোধ সন্তানে এই সভাৰ মাজলৈ ধৰি আনি অপদস্থ কৰাত কুৰুকুলৰ মৰ্য্যদা হানি হৈছে মাথোন।

তুমি কৃষ্ণভক্ত কৃষ্ণা, তোমাৰ কৃষ্ণস্ততিত,
পাণ্ডৱৰ মুক্তি অনিবাৰ্য। কিন্তু মোৰ সন্তপ্ত
মনক এফেৰি প্ৰবোধ দিয়াৰ অৰ্থে মই
তোমাক যি লাগে বৰ দিবলৈ
আগবাঢ়িছো, কি বৰ লাগে কোৱা
আই।”^{১০}

চুটি চুটি বাক্যৰ সহায়েৰে বক্তব্য বিষয়ক গতিশীল কৰি
তুলিব পৰাটো গোহাঞি বৰুৱাৰ গদ্যৰ আন এটি বৈশিষ্ট্য :

“হে কৃষ্ণ। তুমি এই জগতৰ ত্ৰাণকৰ্তা।
তুমিয়েই জগতৰ প্ৰাণ। সকলো তোমাৰ
কৰুণা সাপেক্ষ। তুমি সুদূৰদৰ্শী। তুমি
সৰ্বজান। তোমাক নপতিয়াই কোনে
পৰে।”^{১১}

অৱশ্যে, ঠাইবিশেষে দীঘলীয়া বাক্যৰ প্ৰয়োগো বিৰল নহয়।
শ্ৰীকৃষ্ণ গ্ৰন্থৰ বিভিন্ন ঠাইত দীঘলীয়া বাক্যৰ প্ৰয়োগ সততে চকুত
পৰে। সংস্কৃত প্ৰভাৱযুক্ত গদ্যৰ দৰেই সংস্কৃত প্ৰভাৱমুক্ত গদ্য
ৰচনাতো পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাই সমানেই কৃতিত্ব প্ৰদৰ্শন কৰিছে।
সমাৰ্থক শব্দৰ প্ৰয়োগ আৰু লগতে বাক্য গাঁথনিৰ চমৎকাৰিত্বই
তেওঁৰ গদ্যক মাধুৰ্য আৰু প্ৰসাদ গুণেৰে সমৃদ্ধ কৰিছে।

“কাতিমাহৰ মনোৰম ফট্‌ফটীয়া পূৰ্ণিমাৰ
ৰাতি। মনোময় বৃন্দাবনৰ গুটিলগা গছ,
পাতধৰা লতা, ফুলমেলা কুঞ্জবন,
শ্যামবৰণীয়া তমাল, সেউজীয়া বকুল,
সুগন্ধি শেৰালি, ফুলাম ..., ঘনশ্যাম দুবৰী
ইত্যাদিৰ ওপৰত পৰা পূৰ্ণিমা জোনৰ
নিৰ্মল পোহৰে এটি অনিৰ্বচনীয় স্নিগ্ধ
শোভা ফট্‌ফটীয়াকৈ তুলিছে। চিৰনিৰ্মল
যমুনাই বুকুত পূৰ্ণচন্দ্ৰক বহুৱাই নচুৱাই
শান্তিময় সুৰেৰে কুলকুলকৈ বৈ গৈছে,
প্ৰাণ জুৰোৱা, সুধীৰ সুশীতল মলয়াই
সুগন্ধি পদ্মফুলৰ সৌৰভ বিব্ৰিকৈ বৈ
আনি গোটাই বৃন্দাবন গোন্ধত
আমোলমোল কৰিছে, এনে স্নিগ্ধ
শোভামণ্ডলৰ মাজত প্ৰকৃতিৰ সম্পূৰ্ণ
সমলেৰে সুসজ্জিত বাসমঞ্চ কেন্দ্ৰৰূপে
শোভিছে।”^{১২}

এনে বাসপূৰ্ণিমাৰ এটি সুন্দৰ চিত্ৰ পাঠকৰ মানস পটত

দাঙি ধৰাত লেখকৰ গদ্যশৈলীৰ মনোহাৰিত্বই সহায় কৰিছে।
দীঘলীয়া বাক্যও যে বাক্যাংশৰ সু-সমন্বয়ৰ যোগেদি শ্ৰুতিমধুৰ
আৰু অৰ্থপূৰ্ণ হৈ উঠিব পাৰে, তেনে নিদৰ্শন গোহাঞিবৰুৱাৰ
ৰচনাত যথেষ্ট পৰিমাণে উপলব্ধি কৰিব পাৰি।

খণ্ডবাক্য, জতুৱা ঠাঁচ আৰু প্ৰবচন আদিৰ সাৰ্থক প্ৰয়োগে
গোহাঞিবৰুৱাৰ ৰচনাক সমৃদ্ধ কৰিছে। ‘শ্ৰীকৃষ্ণ’ গ্ৰন্থৰ অন্তলীলা
খণ্ডত দাৰ্শনিক বা তত্ত্বমূলক গদ্যৰ নিদৰ্শন ফুটি উঠিছে। উদাহৰণ
স্বৰূপে তলত এটি নিদৰ্শন দাঙি ধৰা হ’ল :

‘আত্মা কাটিব পৰা বস্তু নহয়, তিয়াব পৰা
বস্তুও নহয়, পুৰিব পৰা বস্তুও নহয়, ই
শুকুৰাব পৰা বস্তুও নহয়, ই অবিনাশী,
সৰ্বব্যাপী, স্থিৰ, অপৰিবৰ্তনীয় আৰু
অনাদি। স্বৰূপত আত্মা অব্যক্ত, অচিন্ত্য
আৰু অবিকাৰ্য। ই মনৰ অগোচৰ,
জ্ঞানেন্দ্ৰিয়ৰ অগোচৰ, আৰু কৰ্মেন্দ্ৰিয়ৰো
অগোচৰ।’^{১৩}

গীতাৰ তত্ত্বমূলক শ্লোকসমূহৰ অনুবাদ ‘গীতাসাৰ’ত
লেখকৰ ব্যাখ্যাাত্মক ৰচনাৰীতিয়ে প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। দাৰ্শনিক
তত্ত্বেৰে পৰিপূৰ্ণ গীতাসাৰৰ গদ্য গহীন আৰু তৎসম শব্দেৰে
সমৃদ্ধ :

‘হে প্ৰভু। কিৰীটিখণ্ড গদাচক্ৰধাৰী
মহাদীপ্তিমান তোমাৰ অপ্ৰমেয় ৰূপ
সৰ্বত্ৰতে বিৰাজমান দেখিছোঁ। হে ঈশ্বৰ।
তুমিয়েই পৰম অক্ষৰ, তুমিয়েই পৰম
জ্ঞাতব্য, তুমিয়েই জগতৰ আশ্ৰয়,
তুমিয়েই সনাতন ধৰ্মপাল, তুমিয়েই যে
সনাতন পৰমাত্মা পুৰুষ তাত আৰু মোৰ
ধনিষ্ঠামানো সন্দেহ নাই।’^{১৪}

অৱশ্যে, তৎসম শব্দৰ প্ৰয়োগ ঘটিলেও ঠায়ে ঠায়ে ঘৰুৱা
শব্দৰ সাৰ্থক প্ৰয়োগে তেওঁৰ ৰচনাক মাধুৰ্য্য গুণেৰে সমৃদ্ধ
কৰিছে। গীতাসাৰত তেওঁৰ প্ৰকাশভংগীয়ে সংযত আৰু ৰুচিশীল
চিন্তাৰ পৰিচয় প্ৰদান কৰিছে। ভাব, ভাষা আৰু বৰ্ণনাৰীতিৰ
দিশৰ পৰা পৈণত অসমীয়া গদ্যৰ মনোৰম চানেকী হিচাপে
গোহাঞি বৰুৱাৰ ‘শ্ৰীকৃষ্ণ’ এখনি অতি অনুপম গ্ৰন্থ। তীৰ্থনাথ
শৰ্মাই এই সম্পৰ্কে মন্তব্য প্ৰকাশ কৰিছে এনেদৰে :

“অসমীয়া গদ্যৰ পৈণত আৰু মনোৰম
চানেকীৰূপে, সজীৱ সুন্দৰ বৰ্ণনা আৰু

মনোগ্ৰাহী ইতিকথনৰ অনুকৰণীয় আৰ্হি বুলি, সংস্কৃত আৰু ঘৰুৱা অসমীয়া শব্দৰ সমিলমিল মধুৰ অথচ তেজস্বী ভাষাৰ নমুনা স্বৰূপে আৰু সৰ্বোপৰি ভাৰতীয় ইতিহাসৰ পুৰাণ আৰু পৰম পুৰুষজনাৰ বসাল জীৱন বৃত্তান্তৰূপে, শ্ৰীকৃষ্ণ কথালৈ মানুহৰ হেঁপাহ থাকে মানে গোহাঞি বৰুৱাৰ 'শ্ৰীকৃষ্ণ' গ্ৰন্থ অসমীয়া সাহিত্যৰ ফালে মোলান পেলাব নোৱাৰি আপুৰুগীয়া সম্পদ হৈ বিৰাজ কৰিব।"^{১৫}

অসমীয়া নাট্য সাহিত্য টনকিয়াল কৰাৰ লগতে বঙলা নাটকৰ প্ৰভাৱ মুক্ত কৰাৰ উদ্দেশ্য পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাই নাটক ৰচনাতো মনোনিবেশ কৰিছিল। তেওঁ ঐতিহাসিক, পৌৰাণিক, গহীন সামাজিক নাট এই আটাইকেইবিধ নাট ৰচনা কৰিছিল। তেওঁ মুঠ চাৰিখন ঐতিহাসিক নাট ৰচনা কৰে — লাচিত বৰফুকন, জয়মতী, গদাধৰ আৰু সাধনী। ঐতিহাসিক নাটকেইখনৰ ভিতৰত একেবাৰে শেষত ৰচিত লাচিত বৰফুকন (১৯১৫ চন) নাটকৰ ভাষা প্ৰয়োগত নাট্যকাৰৰ পাৰদৰ্শিতাৰ পৰিচয় পোৱা যায়।

পিজলা— এই নৰিয়া গাৰে ৰণত আপুনি কি কৰিবগৈ দেউতা? নালাগে যাব। উত্ৰাল নহব দেউতা। গন্ধৰ্ব কোঁৱৰে এইবাৰ এটা ..... লগাবগৈ, আপুনি নিশ্চিন্ত হওক, দেউতা।

লাচিত— ও, নকৰি নকৰি, আই নকৰি। মই নগ'লে আজি এই ছেগতে মোগলে গুৱাহাটী লবহি।

পিজলা— নৰিয়া গাৰে গৈ আপুনিনো কেনেকৈ ৰাখিব? নালাগে যাব দেউতা।"^{১৬} ইত্যাদি।

জতুৱা ঠাঁচ আৰু ঘৰুৱা শব্দৰ সাৰ্থক প্ৰয়োগে তেওঁৰ নাটকৰ গদ্যৰ প্ৰকাশৰীতিলৈ এক সুকীয়া সৌন্দৰ্য কঢ়িয়াই আনিছে।

‘নিজৰ বিলৰ নিৰ্মল পানীত পদুম কলিৰ প্ৰতিবিস্মৰ দৰে, পিজলাৰ নিৰ্মল হিয়াত মোৰ প্ৰাণৰ প্ৰতিবিস্ম এটা দেখো যেন লাগি যায়।'^{১৭} জোকৰ মুখত চূণ পৰা, চুঙা চাই সোপা, কচু কটা দিয়া, বুঢ়াৰ হাতৰ চেঙেলী, তিনিসজীয়া লঘোণ, ইত্যাদি জতুৱা ঠাঁচৰ প্ৰয়োগ এই ক্ষেত্ৰত উল্লেখযোগ্য।

চুটি চুটি বাক্য আৰু অৰ্থপূৰ্ণ শব্দৰ ব্যৱহাৰে বৰগোহাঞিবৰুৱাৰ গদ্যৰ মাধুৰ্য গুণ বৃদ্ধি কৰিছে। ‘বাণৰজা’ নাটকত উষা-অনিৰুদ্ধ আৰু অনিৰুদ্ধ-চিত্ৰলেখাৰ মাজত হোৱা কথোপকথনে নাট্যকাৰৰ কাব্যিক অনুভূতি সম্পন্ন সুকুমাৰ মনৰ

পৰিচয় প্ৰদান কৰিছে।

‘অনিৰুদ্ধ— হেৰা আপৰাজ। যি প্ৰকৃত বীৰ, তেওঁ নিজৰ বীৰত্ব নিজে ব্যাখ্যা নকৰে। আৰু যি আচল বংশ গৌৰৱৰ অধিকাৰী, তেওঁ তাকে যহাই গম্ভীৰ নামেৰে।'^{১৮}

পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ ‘গাওঁবুঢ়া’ নাটকত ভোগমনৰ পত্নী ৰংদৈ এগৰাকী বুদ্ধিমতী আদৰ্শ অসমীয়া গৃহিণী। তেওঁ গিৰিয়েকক গাওঁবুঢ়া পাতিবৰ কাৰণে সকলো ধৰণৰ বুদ্ধিভৰষা দি মৌজাদাৰণীৰ ওচৰত গৈ খাটনি ধৰিছে।

ৰংদৈ— কিনো কম, আইচু, বুকু ফাটি যায় যেন লাগে। সিদিনা কচুযোৱা, গাওঁবুঢ়াহঁতে বাটৰ পৰা মোৰ নিচিনা মানুহটোক বুলি ধৰি নি, কুকুৰাৰ মেটমৰা ভাৰখন দি, কুকুৰাৰ মেটমৰা ভাৰখন দি, চেহেৰাৰ লগত মকচললৈ পঠালে। দুদিনৰ পিছতহে এধামৰা হৈ ওলাইছেহি। (কান্দিবলৈ ধৰে)।

ৰংদৈ— আইদেৱে যদি দুখুনীক কিৰ্পা কৰি, দেউতাক জনাই। সিটোক গাওঁবুঢ়া এটাকে পতাই দিয়ায়, তেনেহ'লে এনে আপদৰ পৰা ৰহিখা পাওঁ।"^{১৯} ইত্যাদি।

এনেদৰে অনুনয়-বিনয় কৰি গিৰিয়েকক গাওঁবুঢ়া বিষয় দিলে যদিও নাটকৰ শেষত ফালে ঘৰ ক্ৰোধ ৰংদৈ কৰাৰ সময়ত ক্ৰোধ আৰু আমানত ভাগি পৰিছে। সেয়েহে গাওঁবুঢ়া বিষয় ঘূৰাই দিবৰ কাৰণে গিৰিয়েকক অনুৰোধ জনাইছে।

‘এতিয়া আৰু শোক বেজাৰ কৰি থাকিলে কি হয়? গাওঁবুঢ়া আমাৰ গতি যি কৰিলে কৰক। এতিয়া আৰু তাত সকাম নাই, কাইলৈ গৈ হাকিমৰ আগত সেইখন বিষয় শোধাই থৈ আহি গাটো আজৰি হৈ লবিহক। দেহা ভালে থাকিলে কোননো লেখাই মৰিছে?’^{২০}

গতিকে দেখা যায় যে গাওঁবুঢ়া নাটখনত পৰিবেশ-পৰিস্থিতিৰ সৈতে খাপখোৱাকৈ সংলাপৰ প্ৰয়োগ কৰা হৈছে। এনে সংলাপৰ ভাষা অতি স্বাভাৱিক আৰু গাঁৱলীয়া জীৱনৰ সৈতে সম্পৰ্ক-যুক্ত।

উপসংহাৰ :

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা দেখা যায় যে পদ্মনাথ গোঁহাইবৰুৱাই হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ গদ্যৰীতি অনুসৰণ কৰিছিল। তেওঁৰ ৰচনাত নিৰাভৰণ আৰু অলংকৃত উভয়বিধ গদ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। সহজ-সৰল আৰু নিৰ্ভাঁজ অসমীয়া শব্দৰ লগতে জতুৱা ঠাঁচ আদিৰ প্ৰয়োগে তেওঁৰ গদ্যৰ চমৎকাৰিত্ব বৃদ্ধিত সহায় কৰিছে। □

লেখক গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ সহযোগী অধ্যাপক

ৰাভা ভাষাৰ গঠন

আৰু ইয়াৰ উপভাষিক পাৰ্থক্য

নিতাই ৰাভা

বৰ্তমান ৰাভাসকলৰ
মাজত আঠটা ফৈদ পোৱা
গৈছে। সেইবোৰ হৈছে—
(১) ৰংদানীয়া (২)
মায়তৰীয়া (৩) কোচা
(৪) দাহৰী (৫) টটোলা
(৬) বিতলীয়া (৭) হানা
(৮) মদাহী। অতি
পৰিতাপৰ বিষয় যে,
ৰাভাসকলৰ মাজত ৮ টা
ফৈদ আছে যদিও
সকলোৱে ভাষাটো
নাজানে।

প্ৰস্তাৱনা : তথ্য অবিহনে যি কোনো বস্তু স্বীকৃতি নাপায়। সঠিক তথ্যইহে বস্তু এটাক বস্তু বুলি স্বীকৃতি দিয়ে। তৎস্বৰূপে কোনো এটা জাতি জাতি বুলি স্বীকৃতি পাবলৈ সেই জাতিটোৰ স্বকীয় তথ্য থাকিব লাগিব। জাতিৰ স্বকীয় তথ্য চৰকাৰৰ ওচৰত দিব পাৰিব লাগিব। তথ্য অবিহনে চৰকাৰৰ ওচৰত দাবি কৰিলেও কোনো এটা জাতিয়ে জাতি বুলি স্বীকৃতি নাপায়। চৰকাৰে নিদিয়। ইয়াক গাৰ বলেৰে জোৰকৈ দাবি কৰি লোৱা বা পোৱা বস্তু নহয়। সেই সূত্ৰে ৰাভা সকলেও এটা জাতি বুলি স্বীকৃতি পাইছে। চৰকাৰে দিছে। চৰকাৰেৰ ঘৰত এটা জাতি বুলি স্থান পাইছে, লিপিবদ্ধ কৰিছে। কিয়নো ৰাভা জাতিয়ে জাতিবুলি স্বীকৃতি পাবলৈ প্ৰয়োজনীয় তথ্য ৰাভাসকলৰ আছে। ৰাভা সকলৰ নিজস্ব ভাষা, স্বকীয় কৃষ্টি সংস্কৃতি আৰু স্থাৱৰ, অস্থাৱৰ, সা-সম্পত্তি ৰক্ষণাবেক্ষণৰ বাবে ৰাভাসকলৰ নিজা 'Customary Law' আছে। এই আইনৰ দ্বাৰাই ৰাভাসকলে ৰাভা জাতিক সু-শৃংখলভাৱে আওঁৱাই নিয়াৰ ব্যৱস্থা ৰাখিছে। ৰাভাসকলে এই সংসাৰত জীয়াই থাকিবলৈ নিজৰ মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিবলৈ নিজা ভাষা আছে। তেওঁলোকে নিজৰ ভাষাৰে মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰে। ইয়াক “ৰাভা ভাষা” বোলে। এই ভাষা বা শব্দসমূহ তেওঁলোকে নিজৰ মাকৰ মুখৰ পৰা পাইছে। সেই বাবে এই ভাষাক ৰাভাৰ মাতৃভাষা বোলে।

ৰাভা ভাষাৰ গঠন : এই ৰাভা ভাষা বা ৰাভাসকলৰ শব্দ সমূহ ক'ত, কেতিয়া, কেনেকৈ গঠন কৰা হৈছিল তাৰ বিবৃতি পাবলৈ নাই। কাৰণ ৰাভাসকলৰ কোনো বুৰঞ্জী নাই। তথাপিও নিশ্চয়কৈ ক'ব পাৰি যে, ৰাভা ভাষাক বা ৰাভা শব্দ সমূহক ৰাভা সকলৰ পূৰ্ব পুৰুষ সকলেই প্ৰকৃতিৰ আধাৰত বহু চিন্তা কৰি শব্দবোৰ উদ্ভাৱন কৰিছিল। কাৰণ শব্দবোৰ ইমান

নিৰ্খুঁত আৰু সু-শংখল ভাবে সৃষ্টি কৰিছিল যে সেইবোৰ অনুধাবন কৰিলে বিস্মিত হ'ব লগা হয়। কিয়নো প্ৰত্যেকটো শব্দই নিজৰ উৎপত্তিগত প্ৰকাশ কৰাৰ সম্ভৱ নহয় বাবে দুই এটা শব্দৰ উৎপত্তিগত অৰ্থ তলত দেখুৱা হ'ল।

গ্ৰহ নক্ষত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত :

১। বাংছাং বা বাংছাং (সূৰ্য)— প্ৰকৃত পক্ষে বাং মানে বৰষুণ। বৰষুণ য'ত গঠন হয় সেই ঠাইখনকে বোলে বাং। সেয়ে বাং মানে হ'ল আকাশ। ছাং বা ছাং মানে হ'ল য'ৰ পৰা পোহৰ বিস্তাৰিত হয়। আকাশত থকা যি বস্তুৰ পৰা পোহৰ বিস্তাৰিত হয়, পোহৰ আহে বা পোহৰ ওলায়। সেয়াই হ'ল বাংছাং— সূৰ্য।

২। আফে (তৰা)— আ মানে কোনোমতে বা কমকৈ, ফে মানে ওলায় বা পোহৰায়, কমকৈ য'ৰ পৰা পোহৰ ওলায় বা পোহৰ দিয়ে। সেয়াই হ'ল আফে তৰা।

৩। বাংখোপ (মেঘ)— বাং মানে আকাশ, খোপ মানে ঢাকন। আকাশখনক যিয়ে ঢাকন স্বৰূপে ঢাকি ৰাখে, আৰু ৰাখে। সেয়াই হ'ল বাংখোপ— মেঘ।

সময়ৰ ক্ষেত্ৰত :

১। বাংছি (সন্ধ্যা)— বাংছি বা বাংছি মানে বাংছাং ছি। বাংছা মানে সূৰ্য, ছি মানে মৰা। সূৰ্যটো মৰিল। মানে হ'ল সূৰ্যটো নোহোৱা হ'ল। সেয়াই হ'ল বাংছি সন্ধ্যা।

২। ফাৰ প্ৰাংপ্ৰাং (নিচেই ৰাতিপুৱা)— ফাৰ মানে ৰাতি। প্ৰাংপ্ৰাং মানে পোহৰ হওহও অৱস্থা। ৰাতি শেষহৈ পোহৰ ওলাও ওলাও অৱস্থা। ঢলপুৱা বা নিচেই ৰাতিপুৱা।

৩। ফুং (ৰাতিপুৱা)— ফুং মানে পূৰ্ণ হোৱা, ভৰিপৰা। ৰাতিটো ভৰিপৰিল, ৰাতি পূৰ্ণ হ'ল, ৰাতি শেষ হ'ল। অন্ধকাৰৰ চিন মকাম নোহোৱা হ'ল। সেয়াই হ'ল ফুং বা ঢলপুৱা।

মানুহৰ অঙ্গপ্ৰত্যঙ্গৰ ক্ষেত্ৰত :

১। নুকেন (চকু)— নুক মানে দেখা, কেন মানে গুটি দেখাগুটি। যি গুটিয়েদি দেখে, সেয়াই হ'ল নুকেন বা চকু।

২। কুমগাক/গীনপাক (নাক)— গীন্ মানে গন্ধ, পাক, গাক, লাগ মানে লাগে। য'ত গন্ধটো লাগি ধৰে। গন্ধৰ জ্ঞান আছে। সেয়াই হ'ল কুমগাক/গীনপাক বা নাক।

৩। নাকৰ (কান)— ন মানে শুনা, কৰ মানে অভ্যাস। য'ত বা যাৰ সদায় শুনাৰ অভ্যাস হয়। সেয়াই হ'ল নাক বা কান।

২। হাবাংহা (সমভূমি)— হাবাং মানে সমতল, হা

মানে মাটি। য'ত মাটি সমতল সেই ঠাইয়ে হ'ল হাবাংহা বা সমভূমি।

৩। লামপাথাৰ (মুকলি পথাৰ)— লাম মানে মুকাল, পাথাৰ মানে পথাৰ। তেনে ঠাইকে বোলে লাম গাথাৰ বা মুকলিপথাৰ

সা-সৰঞ্জামৰ ক্ষেত্ৰত :

১। বাকেঃ (কুঠাৰ)— বা মানে বাহ, কেঃ বা কে মানে ফালা বা চিৰা। যি অস্ত্ৰৰ দ্বাৰা বাহ বা কাঠ ফালা হয়। সেয়াই হ'ল বাকেঃ বা কুঠাৰ।

২। কদাল (কদাল)— ক মানে গেলা, দাল মানে বা দাক মানে চিঙি একুৱাই দে। মানে কাটি চিঙি পেলা। যিহেৰে কাটিচিঙি পেলাব পাৰি। সেয়াই হ'ল কদাল।

৩। কাচি (কাচি)— খালেচি কাচি। খালে মানে ৰেপি চিঙি, চি মানে চোৱা। ৰেপি কাটি চোৱা। সেয়াই হ'ল কাচি।

বস্ত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত :

১। ৰুফান/ৰীফান (পাতানি)— ৰুফান বা ৰীফান, ৰাফান মানে মেৰিয়াই ধৰা। যি বস্ত্ৰই গাটো মেৰিয়াই ধৰে। সেয়াই হ'ল ৰীফান/ৰুফান বা পাতানি।

২। কাম্বুং/কাম্বাং (মেথনি মাৰা কাপোৰ)— কান মানে শৰীৰ বুং বা বাং মানে আগুৰী ৰখা। যি কাপোৰে গাটো মেৰিয়াই ধৰি আগুৰি ৰাখে, সেয়াই হ'ল কাম্বুং/কাম্বাং।

৩। খোপ্ৰং (পাগুৰী)— খোপে প্ৰং খোপ্ৰং খোপে মানে ঢাকনদি ৰখা, প্ৰং মানে উৰি থকা, কিছু অংশ বতাহত উৰি থকা। যি বস্ত্ৰই মূৰক আগুৰী বা ঢাকি ৰাখি তাৰে কিছু অংশ ওলাই থাকি বতাহত উৰি থাকিব। সেয়াই হ'ল খোপ্ৰং পাগুৰী।

এনেকৈ ৰাভাসকলৰ প্ৰতিটো শব্দই তাৰ কাৰ্য্য প্ৰকাশ কৰে। গতিকে সকলোবোৰ শব্দৰ অৰ্থ বা উৎপত্তিগত ব্যাখ্যা দিয়া সম্ভৱ নহয় বাবে মাথোন কেইটামানহে দেখুৱা হ'ল।

বৰ্তমান ৰাভাসকলৰ মাজত আঠটা ফৈদ পোৱা গৈছে। সেইবোৰ হৈছে— (১) ৰংদানীয়া (২) মায়তৰীয়া (৩) কোচা (৪) দাহৰী (৫) টটোলা (৬) বিতলীয়া (৭) হানা (৮) মদাহী। অতি পৰিতাপৰ বিষয় যে, ৰাভাসকলৰ মাজত ৮ টা ফৈদ আছে যদিও সকলোৱে ভাষাটো নাজানে।

ইয়াৰে মাথোন তিনিটা ফৈদেহে ৰাভা ভাষা ক'ব জানে, ক'ব পাৰে। তেওঁলোক হ'ল— ৰংদানীয়া, মায়তৰীয়া আৰু কোচা। এই তিনিটা ফৈদেহে তেওঁলোকৰ মাকৰ মাত পৰম্পৰা

ভাৰে পাই আহি আছে। বাকী পাঁচটা ফৈদে তেওঁলোকৰ নিজৰ মাতৃ ভাষা বা ৰাভা ক'ব নোৱাৰে, নাজানে, পাহৰি গৈছে। পূৰ্বতে তেওঁলোকেও ৰাভা ভাষা জানিছিল, ক'ব পাৰিছিল। কিন্তু নানান কাৰণত তেওঁলোক আজি নিজৰ ভাষা পাহৰি গৈছে। ই ৰাভা সকলৰ বাবে দুখজনক কথা। আকৌ ৰংদানীয়া, মায়তৰীয়া, কোচা আৰু দাহৰীসকলৰ মাজতহে বৰ্তমানেও বাৰায় বা গত্ৰ থকা পোৱা গৈছে। বাকী চাৰিটা ফৈদেই বাৰায় বা গোত্ৰ নহোৱা হ'ল। ই অতি পৰিতাপৰ কথা হৈ থাকিল। যিসকল ফৈদে আজি ৰাভা ভাষা পাহৰি অসমীয়া কথা কৈছে বা কৈ আছে তেওঁলোক যে, পূৰ্বতে ৰাভা ভাষা কৈছিল, জানিছিল তাৰ প্ৰমাণ বা নিদৰ্শন এতিয়াও তেওঁলোকৰ কথিত কিছুমান শব্দ সমূহৰ পৰাই জানিব পাৰি। তেনে কেইটামান শব্দ তলত দেখুৱা হ'ল।

ৰাভামূলীয়া শব্দ	পাতিৰাভা, টটোলা বিতলীয়া ৰাভাৰ ব্যৱহৃত	অসমীয়া
গুংকিলা	গৰকেলা	নঙলা।
বাক্	বাৰা	গাহৰী।
বাক আদাৰ	বাৰা আধাৰ	গাহৰীৰ খাদ্য।

ওপৰ উল্লেখিত ফৈদ তিনিটা যথাক্ৰমে ৰংদানীয়া, মায়তৰীয়া আৰু কোচাসকলে যি ৰাভা ভাষা ৰক্ষা কৰি ভাষা কৈ আছে সেই ভাষা সমূহ একো একোটা অঞ্চলৰ কথিত উপ-ভাষা হিচাবে প্ৰচলিত হৈ আহিছে। এই কঠিত উপভাষাবোৰৰ মাজত অঞ্চল বিশেষে কিছু বেলেগ বেলেগ শব্দ, বিভক্তি আনকি বৰ্ণও ব্যৱহাৰ কৰা দেখা গৈছে। যাৰ বাবে এই কথিত উপভাষাকলৈ যেতিয়া লিখিত ভাষাত ৰূপ দিবলৈ যোৱা হয় তেতিয়া কিছু বৈষম্য বা বিজুতি পোৱা যায়। এই বিজুতিৰ বাবে সমগ্ৰ ৰাভা ৰাইজ বিশেষকৈ লিখকসকল কিছু বিপাঙত পৰে।

থমকি ৰব লগা হয়। যাৰ বাবে সমগ্ৰ ৰাভা ৰাইজ আৰু লিখকসকলৰ মাজত এটা আলোৰণৰ সৃষ্টি হয়। ইয়াৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, সচেতন লিখকসকলক সকাহ দিয়াৰ বাবে বিশেষকৈ উক্ত উপভাষা সমূহৰ লিখিত ৰূপ দিয়াত বিজুতি মাৰিবলৈ 'বেবাক ৰাভা ক্ৰৌৰাং ৰুঞ্চুমে' (BRKR নিখিল ৰাভা সাহিত্য সভাই) এটা পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰে। এই পদক্ষেপ মতে তেতিয়াৰ BRKR ৰ সভাপতি সম্পাদক যথাক্ৰমে * হৰিমোহন সৰকাৰ আৰু * সব্যসাচি ৰাভাৰ উদ্যোগত ইং

১৯৮৭ চনৰ আগষ্ট মাহৰ ৬, ৭, ৮ আৰু ৯ তাৰিখত হাহিমত এটা ডাঙৰ প্ৰতিনিধি সভা অনুস্থিত কৰা হয়। চাৰিদিনীয়া প্ৰতিনিধি অনুষ্ঠানত বহু তৰ্ক-বিতৰ্ক, সমালোচনা, পৰ্যালোচনা হোৱাৰ শেষত এটা সহমতত আহি সুস্থিৰ সিদ্ধান্তলৈ আহে। এই সিদ্ধান্ত মতে দক্ষিণ গোৱালপাৰাৰ বিশেষকৈ ৰাভা অধ্যুসিত অঞ্চল বৰদামাল আৰু বায়দা অঞ্চলত সংস্থাপিত হৈ থকা ৰংদানীয়া আৰু মায়তৰীয়া সকলৰ উপভাষাক লৈ এটা মান্য ৰাভা ভাষা গঠনৰ কাৰণে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। যিহেতু শুদ্ধ ভাষা গঠনৰ কাৰণে ব্যাকৰণৰ বিশেষ প্ৰয়োজন হয়। ব্যাকৰণেহে শুদ্ধ ভাষা লিখনত গঠন কৰায়। সেয়ে সেই খন সভাতেই এটা ৰাভা ভাষাৰ ব্যাকৰণ প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াবলৈ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে। এই ব্যাকৰণে উক্ত বৰদামাল আৰু বায়দা অঞ্চলৰ উপভাষাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি প্ৰস্তুত কৰাৰ প্ৰস্তাৱ লয়। এই ব্যাকৰণ লিখাৰ দায়িত্ব তেতিয়াৰ বায়দা হাহস্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষক তথা বৰ্তমান বায়দা কলেজৰ অধ্যক্ষ মাননীয় শ্ৰীলিষ্টিৰাম ৰংথক (ৰাভা) দায়িত্ব দিয়া হয়। তেওঁ যথা সময়ত ফেনছৰাং (ব্যাকৰণ) পুথিখন লিখি উলিয়াই ৰাইজৰ হাতত দিয়ে।

এই মতেই ৯০ দশকৰ পৰা তিনিটা ফৈদৰ উপ-ভাষাকলৈ এটা মান্য ৰাভা ভাষা গঠনৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হয় বুলিব পাৰি। এই মান্য ৰাভা ভাষাত ৰংদানীয়া, মায়তৰীয়াৰ ব্যাকৰণত আৰু শব্দ সমূহকলৈ লগতে কোচাসকলৰ শব্দ সমূহকলৈ লিখাৰ বাহাল ৰখা হ'ল। সেইবাবেই বৰ্তমানলৈও লিখাৰ গতিধাৰা চলি আছে।

অৱশ্যে ৰাভা ভাষা গঠনৰ বাটকতীয়া হিচাপে আমি আজি মান্যবড় * ৰাজেন ৰাভাদেৱৰ নাম স্মৰণ কৰিবই লাগিব। কিয়নো তেখেতে 'ৰাভা ভাষা পৰিষদ নামেৰে এটা অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠা কৰে। এই অনুষ্ঠানৰ প্ৰতিস্থাপক সভাপতি হিচাপে * ৰাজেন ৰাভা আৰু মূখ্য সচিবৰূপে শ্ৰীউপেন ৰাভা হাকাচামদেৱ আছিল। তেওঁলোকৰ অশেষ চেষ্টাত কিছুমান পাঠ্যপুথি আৰু ব্যাকৰণ লিখি সেইবোৰ কিতাপকলৈ ৰাভা ভাষাৰ ডিপ্লোমা পৰীক্ষা চলাইছিল। এই পৰীক্ষা কিছু বছৰ চলি থাকি পিছত বন্ধহৈ থাকিব। পৰিষদৰ জৰীয়েতে লিখা কিতাপ সমূহ ৰংদানীয়া আৰু মায়তৰীয়া উপভাষাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি লিখা হৈছিল। সিযিকি নহওক এওঁলোক ৰাভা জাতিৰ কথিত ভাষাক লিখিত ৰূপত কিতাপ লিখি উলিওৱাটো প্ৰশংসনীয় আৰু বাটকতীয়া বুলি স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব।

উপভাষিকৰ পাৰ্থক্য : আগতেই কোৱা হৈছে যে, বাভাসকলৰ মাজত তিনিটা ফৈদে ভাষা জানে, নিজৰ ভাষা ভাষাৰ পৰম্পৰা ৰক্ষা কৰি মাতৃভাষা কৈ আছে। এওঁলোক হ'ল বংদানীয়া, মায়তৰীয়া আৰু কোচাসকল। এই ফৈদ তিনিটা যিহেতু বিভিন্ন স্থানত আছে, সেয়ে এওঁলোকৰ মাজত ভাষাবোৰে কিছু তাৰতম্য আছে। এই তিনিটা ফৈদৰ তিনিটা উপভাষা সমূহ কথিত ৰূপত থকাৰ সময়ত ইয়াৰ পাৰ্থক্য বা বিজুতি ধৰিব পৰা নাছিল। কিন্তু যেতিয়া ইয়াক লিখিত আকাৰত ৰূপ দিব যোৱা হ'ল তেতিয়াহে ইয়াৰ বৈষম্য ধৰা পৰিল।

এতিয়া প্ৰথমতে আহিছো বংদানীয়া আৰু মায়তৰীয়াসকলৰ মাজত কি পাৰ্থক্য আছে কিছু জুকীয়াই চাওঁ। বংদানীয়া আৰু মায়তৰীয়াসকলৰ মাজত তেনে কোনো ডাঙৰ পাৰ্থক্য নাই বুলিয়েই ক'ব পাৰি। মাথোন দুই এটা সৰু সৰু পাৰ্থক্যহে চকুত পৰে। যেনে—

(ক) বংদানীয়া সকলে য'ত 'ৱ' স্বৰবৰ্ণ ব্যৱহাৰ কৰে সেই ঠাইত মায়তৰীয়াসকলে 'ই' স্বৰবৰ্ণ ব্যৱহাৰ কৰে। যেনে— অমিলো আছে। তেনে বিভক্তিসমূহ লগতে তলত দেখুওৱা হ'ল—

বংদানীয়া	মায়তৰীয়া	অসমীয়া।
ৰীবা	ৰিবা	আহা।
ৰীফান	ৰিফান	পাতানি।
কীমবিফাং	কিমবিফাং	কুমগছ।

(খ) বংদানীয়াসকলে ব্যৱহাৰ কৰা ছ, জ, দ ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ ঠাইত মায়তৰীয়াসকলে চ, ব, ধ ব্যঞ্জন বৰ্ণ ব্যৱহাৰ কৰে। যেনে :

বংদানীয়া	মায়তৰীয়া	অসমীয়া
মাংছা	মাংচা	উঠা
ছং	চং	গাওঁ
জাংকা	ঝাংকা	ডাঙৰ চালনী
জাঙা	ঝাঙা	পাৰে
দাং	ধাং	সমোৱা
দাংদাং	ধাংধাং	মুকাল

(গ) বংদানীয়াসকলে কথা কওঁতে কোনো সুৰ নলগাই বাক্যটো পতকৈ কয়। পিছে মায়তৰীয়াসকলে কথা কওঁতে কিছু সুৰ লগাই বাক্যটো বা কথাটো কয়। ইয়াক মাথোন কথোপকথনৰ সময়তহে ধৰিব পাৰি। লিখিত একো পাৰ্থক্য নাই বা একো গম পোৱা নাযায়। যেনে—

বংদানীয়াত- নাং বিছিনি পাচা ৰীবাজো, মায়তৰীয়াত- নাং বিছিনি নাৰা বিবিজো আৰু অসমীয়াত- তুমি কৰপৰা আহিলা। তেনেদৰে ক্ৰমে- আং গুৱাহাটীনি পাৰা ৰীবাজো, আং গুৱাহাটীনি পাৰা বিবিজো, মই গুৱাহাটীৰ পৰা আহিছো। আকৌ ট্ৰেন মানচায় বাছ পাকে ৰীবাজো, ট্ৰেন মানচায় বাছ পয় বিবিজো, ট্ৰেইন নাপাই বাছেৰে আহিলো ইত্যাদি।

এতিয়া দ্বিতীয়তে আহিছো কোচা আৰু বংদানী, মায়তৰীয়া সকলৰ মাজত থকা উপভাষাৰ পাৰ্থক্য। পাৰ্থক্য বুলি কওঁতে আমি ক'ব লাগিব প্ৰধান বিভক্তিৰ কথা। এই ক্ৰিয়া বিভক্তি কোচা আৰু বংদানীয়া, মায়তৰীয়াৰ মাজত কিছু কিছু মিল আছে আৰু কিছু অমিল। এই অমিলবোৰেই এটাই আনটোৰ স্বকীয়তাক প্ৰতিপন্ন কৰিছে। সেইবোৰ সিপিঠিৰ কোচা আৰু বংদানী, মায়তৰীয়া সকলৰ মাজত থকা উপভাষাৰ পাৰ্থক্য শীৰ্ষক তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

দ্বিতীয়তে বংদানীয়া, মায়তৰীয়াই শব্দত ব্যৱহাৰ কৰা খ, ৰ ব্যঞ্জন বৰ্ণৰ ঠাইত কোচা সলে হ, ল বৰ্ণ ব্যৱহাৰ কৰে। যেনে—

বংদানীয়া/মায়তৰীয়া	কোচা	অসমীয়া
খেন	হেন	কেকোঁৰা
বাখান	বাহান	কাঠখৰী
ৰামপাৰ	লাসপাৰ	বতাহ
ৰাম	লাস	ৰাস্তা, ইত্যাদি

এনেকৈ খুট খাট কিছু কিছু অমিল বিজুতিক মিলাই ল'বলৈ বাভাসকল এক বন্ধপৰিকৰ হৈছে। এয়া বাভাসকলৰ বাবে শুভ লক্ষণ। আশা কৰো উঠি অহা ডেকা-গাভৰু লেখক লেখিকাসকলে অতি গভীৰ অধ্যয়নৰ দ্বাৰা ইয়াক প্ৰগতিৰ পথলৈ লৈ যাব। এয়া মোৰ আশা। □

কোচা আৰু বংদানী, মায়তৰীয়া সকলৰ মাজত থকা উপভাষাৰ পাৰ্থক্য

বংদানীয়া/মায়তৰীয়া		কোচা		অসমীয়া
বিভক্তি	বাক্য	বিভক্তি	বাক্য	বাক্য
১ম বিভক্তি (অ)	বাম বেঙেতা	(আ)	বামা লীয়া	বাম যায়।
২য় বিভক্তি (না)	বামনা বাখু	(না)	বামনা লাওৰা	বামক দিয়া।
৩য় বিভক্তি (তেকা)	বামতেকা বেং	(তিয়া)	লামতিয়া লীই	বাস্তাবে যাৰে।
(পাকে)	চায়পাকে ফাসি খাৰ	(মীন)	মাপাগমীন কাম গাছায়	মানুহৰ দ্বাৰা কাম
৪ৰ্থ বিভক্তি (না)	বামিনা বেং	(ং)	বামাং লীই	বাস্তালৈ যা।
৫ম বিভক্তি (পাৰা)	নাং বিছিনি পাৰা	(প্ৰীং)	নাং বিছি প্ৰীং ফীইজো	তুমি ক'ব পৰা আহিলা।
	ৰৌবাজো			
৬ষ্ঠী বিভক্তি (ঙি)	চিঙি লেখ	(ঙি)	চিঙি লেখা	আমাৰ কিতাপ।
৭মী বিভক্তি (দিগি)	ৰাভা হাছংদিগি	(আয়)	ৰাভা হাছং আয় ৰাভা	ৰাভা হাছঙত
	ৰাভাতাং পঙে তোৰা		পাঙে তোৰা	ৰাভা বেছি থাকে।

[যোৱা ১৭ অক্টোবৰ, ২০১২ ইং তাৰিখত দুধনৈ কলেজৰ 'ৰাভা সাহিত্য চ'ৰা'ৰ উদ্যোগত অনুষ্ঠিত ১২ তম বাৰ্ষিক বক্তৃতানুষ্ঠানত প্ৰদান কৰা শীৰ্ষক বক্তৃতাটো ইয়াত প্ৰকাশ কৰা হ'ল। শ্ৰীৰাভা সম্প্ৰতি "বেবাক ৰাভা ক্ৰৌৰাং কসুম'ৰ (নিখিল ৰাভা সাহিত্য সভা, স্থাপিত ৮ এপ্ৰিল, ১৯৭৩ ইং) পাঠ্য-পুথি প্ৰণয়ন কমিটীৰ অধ্যক্ষ আৰু সাহিত্যিক।]

কৌতুক

স্কুলত শিক্ষকে নিখিতাক ক'বলৈ দিলে—

শিক্ষক : কোৱাচোৱ তুমি নিখিতা আমাৰ ৰাজ্যখনৰ পোন প্ৰথমে জন্মগ্ৰহণ কৰা ডাঙৰ মানুহ দুজনৰ নাম কোৱাচোন ?

নিখিতা : চাৰ, বৰ্তমান অৰ্জিলৈকে মই কোনো ডাঙৰ মানুহ জন্মগ্ৰহণ কৰা দেখা নাই। যিকেইটা জন্মগ্ৰহণ কৰে তেওঁলোক দেখোন কেঁচুৱাহে চাৰ।

◆◆◆

অনুপ আৰু প্ৰিয়ংকা এদিন নিমন্ত্ৰণী বিয়া এখনলৈ গ'ল। কন্যাজনীক দেখি অনুপে মাত লগালে—

অনুপ : আৰে ভাই, কন্যাজনীয়ে মুখখন কিয় ভালকৈ নেদেখুৱায় ?

প্ৰিয়ংকা : আজি কালি ল'ৰাবোৰক ছোৱালীবিলাকে ভালদৰে চিনি পায় নহয়।

অনুপ : কেনেকৈ ?

প্ৰিয়ংকা : তুমি সেইটোহে ক'বা নহয়।

অনুপ : তেওঁকনো মই আকৌ কি কম ?

প্ৰিয়ংকা : তুমি আকৌ সেইটোহে ক'বা নহয় (I Love You) তাৰ বাবে ছোৱালীবিলাকে আগতেই সচেতন হৈ থাকে।

◆◆◆